

ÁLLATTENYÉSZTÉSI ÉS TEJGAZDASÁGI LAPOK

A „GAZDASÁGI LAPOK”
INGYEN MELLÉKLETE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-utca 15. sz.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz czimzendők.

Kéziratokat a szerkesztőség nem ad vissza.

Előfizetési ár a „Gazdasági Lapok” nélkül:

Egész évre ... .. 10 kor.
Fél „ ... .. 5 „

TELEFON: József 40—66.

Az e lapokban foglalt minden cikkért az utánnomlás joga fentartva.

TARTALOM.

	Lap
A gömöri gazdasági egyesület és a bejel birtok. — e. Dorner Béla...	155
Budapestnek tejjel való ellátása a háború első évében. — Dr. K...	156
Kérdések és feleletek 157	
Kérdések: Csikóbetegségek. — R. A.	
Feleletek: Kaptár préselt szalmából. — Balogh Bálint.	
Kisebb szakközlemények 157	
Hírek 157	

JÁRVÁNYOK

fellépte esetén forduljon a

LABORATORIUM

VÉDŐOLTÓANYAGOK TERMELÉSÉRE
RÉSZVÉNYTÁRS. IGAZGATÓSÁGAHOZ
BUDAPEST, IX., LÓNYAY-UTCZA 18/B.

Sürgőnyczim: Vaccin, Budapest,

Interurban { reggel 7-től este 6-ig: József 20-14.
telefon: { este és éjjel: József 22-58.

Az intézet anyagai egész Európában elterjedtek s megbízhatóságuk, állandó bakteriológiai karakterük és hatékonyságuk közismertes. Felvilágosítások, szaktanácsok és laboratóriumi vizsgálatok díjmentesek.

A gömöri gazdasági egyesület és a bejei birtok.

Irta: e. Dorner Béla.

A véres háború alatt megakadtak a gazdaság kulturális munkái, így csak: »létezik« a legelő-aktio is, melynek egyik napszámosa vagyok. Csak »aktázás« folyik a hivatalok között, odakünn megállt a munka, mert a kik eddig a faluban a dolgokat végezték, azokból ma a legtöbbben a lövészárokból »dolgoznak« a haza védelmében. Így mi »legelőszakértők« (az igazi »gyep-mesterek«) is a hivatal falai között töltjük az időt, végezve a behívottak és más helyre elrendelt munkáját, a magunké mellett, nem rójjuk odakünn a megyében és falvakban az utakat, mint azelőtt, az oly régen elmúltak tetsző időben.

A Gömörmezei Gazdasági Egyesület agilis titkára: Fodor Jenő azonban tovább akarván fejleszteni az egyesület csikó és üszölegelők létesítése iránt mult években megkezdett — igen dicséretreméltó — akcióját, a meglévő és még megszerzendő legelők helyszíni bejárására és az ügy szakszerű megbeszélésére a központból sürgősen kért szakértőt. Így jutottam ki ismét egy kis időre a szabad természetbe, a hegyek és völgyek mezősegeire, természetesen, mint az már így lenni szokott: egyik esőből — ki a másikba — bele.

A Gömörmezei Gazdasági Egyesület — a mint egy heti ottani utazásom alatt megállapítottam, nem papiroson, hírlapi kommunikációval dolgozik, hanem a mint láttam: *tettekkel*. A jó gazdasági egyesületeket hamar leszámolhatjuk az ujjaikon, örvendetes dolog és ez az egyesület vezetőségére és a titkára mindenesetre dicséretes, hogy a gömöri egyesület az első sorban, a jobbakkal áll. A mint egy jó főszolgabírónak járása határait meg lehet a megye térképén — tisztán a járás közállapotaiából ítélve — jelezni, úgy kitűnik az ahhoz értő és e téren tapasztalatokkal bíró idegen előtt a jól működő, helyesen vezetett gazdasági egyesület működési területének határvonala is, sok aprólékos falusi dolgokból.

Erdélyben a székely akciónál magam is működtem jó néhány évig ezen a téren, nagy buzgalommal, sok fáradsággal, de elég jó eredménnyel »csináltam« a hitel-fogyasztási és értékesítő (»Hangya«), tej- és állatbiztosító szövetkezeteket, gazdaköröket stb, tehát van elég gyakorlatom és tapasztalatom a falusi kisgazdákkal való érintkezésben. Én úgy tapasztaltam és azt hiszem másutt is így van ez, hiszen az embereknek csak a ruházata változik, »belül« nagyon hasonlítanak egymáshoz, hogy a gazdasági egyesületeknek nemcsak a gazdák erkölcsi érdekeinek megvédése és a gazdasági kultúra emelése a célja, hanem: anyagi előnyök nyújtása is.

Ha a falusi kisgazda azt tapasztalja, hogy neki az egyesületbe való belépése anyagi hasznot is hoz, úgy nemcsak ő lép be tagnak szívesen, de a sógort és komát is belépteti és így szerezhethet az egyesület prozelitákat, tehát taglétszámának emelkedésével tekintélye is és vagyona is emelkedik. A mai korban pedig nem tagadható, hogy a *kettő nagyon is együtt jár!*

A gömöri egyesület tehát nagyon helyes nyom jár, mikor az ottani állattenyésztés föllendítésére és javítására törekszik, *egyrészt tenyészállatok kiosztásával, másrészt csikó és üszölegelők létesítésével*, mert a hegyes-völgyes megyében, a hol a szántóföld terület a

lakosság lélekszámához képest kevés, a csapadék sok, a talaj sok helyen nehéz művelhető, a falusi népet a mesterséges takarmányok termelésére, a rétek és kaszálók jobb gondozására, majd fölújítására, a legelők javítására, a legelőtési viszonyok rendezésére, egyszóval jobb minőségű marhák, lovak, sertések tenyésztésére szorítja rá, mert a népnek nem a gabonatermesztés, hanem az állattenyésztés adja az alapjövedelmet. Mint hallom, Gömörnek hegyvidéki részén az oly kitűnő *lipiczai* lovat, a sikabb részekben pedig a mezőhegyesvidéki *Nonius* tájfajtát vezették be a köztenyésztésben.

A szarvasmarhánál a pirostarka szimmenthali marhát tenyésztik. Tolna megyéből hoztak mintegy 600 darab, Svájcából pedig mintegy 110 darab tehenet. A *D'orsay gróf* hírneves Nonius lovaiból mintegy 20 darab *tenyészkancazt* vettek Makó, Németpereg és Tótkomlós vidékéről kisgazdák részére kiosztásra, ezenkívül nagy gondot fordítanak a megfelelő apaállatok beszerzésére is.

A csikók fölnevelésére egy 120 m. holdas csikólegelőt, az üszök részére pedig egy 637 m. holdas havasi jellegű legelőt rendeztek be. Az egyesület 350.000 K értékű vetőmagot osztott ki, a f. évben ezenkívül műtrágyát, gépeket szerez jutányos áron tagjainak az *áruosztálya* által. A rimaszombati áruosztály most már Tornalján létesített fiókot. Az áruosztálynak van egy Fowler-féle kétgépes gőzekéje, melylyel bérszántásokat végez. Pár évi fönnállás után már a második garnitúra beszerzését határozták el.

Az áruosztály működése felülmulta az ezen intézmény létesítéséhez fűzött vállalkozást. A helyes vezetésnek lehet első sorban betudni azt, hogy ma már évi összforgalma meghaladja a másfél millió koronát, hogy a kisgazdákat rávette a műtrágyák használatára, az évi műtrágyafogyasztás — melyet sokan tartanak egész helyesen: a gazdasági haladás egyik fokmérőjének — évről-évre emelkedik, hogy a kisgazdák majdnem kizárólag az áruosztálynál szerzik be összes műtrágyaszükségletüket, a vetőmagkiosztás is szépen halad. Az idén a gazdasági egyesület 4000 q őszi gabonát szerzett be tagjainak, jórészt kisgazdáknak. Nagyon helyes intézkedés az is, hogy az áruosztály villanyerővel működő lóheremagtisztító berendezést állított föl saját anyagi erejéből, hogy a tagok csekély díj ellenében lóheremagtermésüket az arankától kitisztíthatják.

A gömöri gazdasági egyesület *legelő akciójáról* sajnos, helyszüke miatt itt ez alkalommal nem lehet már megemlékezni, de fönn tartom magamnak, hogy más alkalommal arra visszatérjek.

57-ik ábra. Bejei csikók a kérepecsi csikólegelőn. Jobbfelel Fodor Jenő gazdasági egyesületi titkár.

58-ik ábra. A gömörmezei gazdasági egyesület által Svájcából importált tehen a bejei gazdaságban.

Az egyesület mindkét esetben jegyzett hadikölcsönt 5+10=15.000 korona összegben, tisztán hazafias érzelmektől sugallva. Fölállította a tejszövetkezetek szövetségét, a *tejcontroll-egyesületet*, a vajközpontot és most már az urak példáján az értelmesebb kisgazda is a tejtermelés fokozására törekszik.

A gömöri gazdasági egyesület ezen új intézményei nemcsak megvannak, hanem fejlődnek is, a mi az agilis titkár érdeme, ezenkívül a jó vezetőségé is, kik az egyesület hajójának kormánylapátját tartják a kezükben. Egy egyes gazdasági egyesületi titkár olyan, mint egy bárkában az evezős, ő hajtja, mozgatja a bárkát, de hátul az elnökség az, a ki a kormánylapátot tartja, hogy a bárka zátonyra ne kerüljön, vagy örvénybe ne jusson. *Fodor Jenő* fiatal erejének teljében jól kezeli az evezőt, de bölcsen ülnek az irányító helyen az elnökségben a Szent-Iványiak is, *Árpád* a közismert politikus és *József* a bejei és lipótszentiváni földesúr. a kiről most néhány sorban óhajtok megemlékezni.

Szent Ivány Árpád az elnök, kivel sajnálatomra nem volt szerencsém találkozhatni, József az alelnök társaságában azonban több napot volt szerencsém eltölteni. Hogy a következő közleményben több hasábot veszek igénybe az ő gazdálkodásáról szóló leírásban, annak többféle oka van.

Mint Fodor Jenő titkártól utközben hallottam, az alelnök nemcsak szavakkal támogatja az egyesület akciót, hanem ha kell: tetteivel is. Fodor Jenővel a kerepezi csikólegelőn, hol mintegy 120 drb. 1—3 éves csikó legel a Sajó mentén, a legszebb csikókat nézegetjük. Többet fölkerdezek a csikóstól, hogy ez kié? a „József uré“, szól a válasz. A tersztyei havasi üszölegelőn, hol a közel 170 darab üszőt sózásra odahajtatjuk azon vadász-kuliba elé, hová a szakadó esőben az 1100 méter magasságban bemenedünk, hogy átázott ruháinkat megszárogathassuk, a több helyre kirakott marhasó darabok körül nyüzsgő állatokat nézegetve, föl-föl tűnik egy-egy szép állat, itt is többször halom a pásztortól: ez »a József uré.« Ugy látom, hogy Szent-Ivány Józsefet ugvismerik Gömör nagy részén, mint Ugron Gábort ismerték a „fénykorában“ Udvarhely megyében, hol a falusi emberek még akkor is csak „Gábor urnak“ nevezték őt, mikor már öszült a haja.

Gömörben járkálva megkapja az embert a szép vidék, a fával benőtt hegyoldalak, a szép völgyek, a kis falvak, itt-ott régi uri kastélyok a sűrű fák között. Beje községen átkocsizva azonban valósággal meglepő egy évszázados erdős park közepén levő gondozott uri kastély, mellette csinnal épített istállók, magtárak, az ut tulsó oldalán a kastélylyal szemben egy major cselédlakásokkal és más gazdasági épületekkel, hol egyik épületben egy Diesel (nyersolaj) pöfög. »Ez a bejei kastély« — mondja Fodor Jenő — »ehhez hasonló a lipótszentiváni kastély fönn a Kárpátokban.« Ráeszmélek, hogy azt is láttam már és csodálkoztam is rajta egy ot-tani hivatalos utam alkalmával.

Egyik nap programja volt az, hogy fölme-gyünk a gazdasági egyesület által *Mihálik Pál* poloszkói földbirtokostól (ki jelenleg tart. tüzér-főhadnagy rangban a hazát szolgálja) bérelt tersztyei 637 holdas havasi legelőre, hogy az ottlevő marhaállományt és így indirekte a legelőt tanulmányozzuk és az ott végzendő legelő-javítási munkákat megállapítsuk. Az 1140 méter magasságban levő legelőre Poloszkóról gyalog kell fölmenni, ez pedig oda-vissza közel 8 óras nehéz gyaloglást jelent. Hozzájött még, hogy a kiránduló társaság fönt a magasban egy hatalmas zivataros esőt, hideg szelet és sűrű átláthatlan ködfelhőt kapott és nemcsak belül a veríték, hanem kívül az eső is áztatta fáradt testünket. Szent-Ivány József hatalmas termetű, nehéz, talán 120 kilós ember, ki még igen fiatal ember ugyan és hatalmas erejével jól bírta a fáradságot, de azért mégis csak az „alelnöki“ energia vitte őt a magasságba vezető rögös uton előre. Ez a több aprólékos dolog, de az alább következők készítettek arra, hogy az ő gazdaságáról egy „széles ecsetvonásokkal festett“ képet rajzoljak a következők e. D. B. közleményben.

(Folytatjuk.)

Budapestnek tejjel való ellátása a háboru első évében.

Irta: Dr. K.

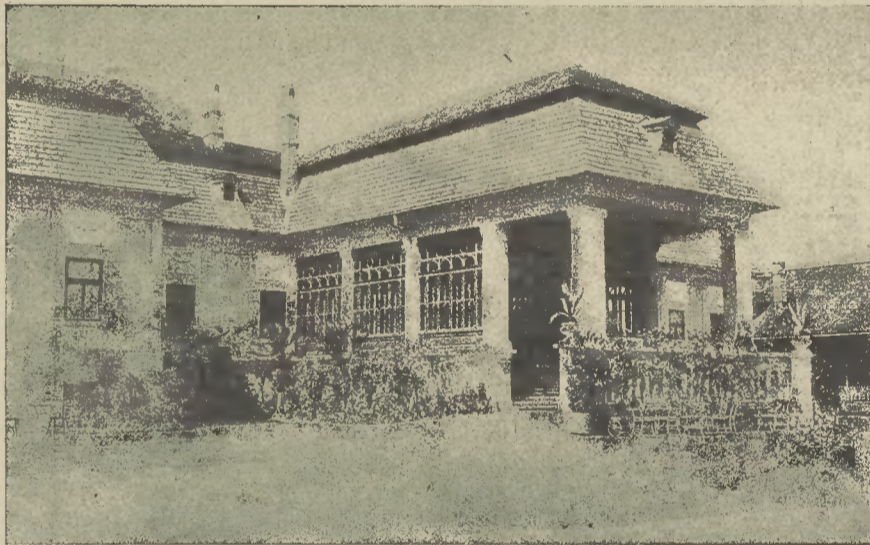
II.

A miniszteri rendeletnek a tejszin és tejszinhab forgalomba hozatalára vonatkozó intézkedéseinek foganatosítása ellen az érdekelt tejértékesítő vállalatok és czukraszok felfolyomással éltek.

A döntés még késik. A budapesti fogyasztók érdeke pedig határozottan a tiltó rendelkezés mielőbbi életbeléptetését követeli, annál inkább, mert ha Budapesten — sajnós — nyáron át kellett tejhíányról panaszkodni, több mint valószínű, hogy a hűvösebb időjárás beálltával, midőn a tehének a legelőkről lekerülnek és a zöldtakarmány is megszűnik, még kevesebb lesz a tej. Ma mindenekelőtt a fiatal nemzedéknek megfelelő táplálékkal való ellátásáról kell gondoskodnunk, ez fontosabb, mint a felnőtteknek tejszinhabos kávé és tejszinhabos süteményekkel való táplálkozása.

Az alsóausztriai helytartó a habtejszin forgalomba hozatalát Wien részére f. évi augusztus hó 1-én megtiltotta. Igen érdekes a »Neue Freie Presse«-nek ez alkalomból egy tejgazdasági szakférfiu által irt czikke: „Tejpazarlás, ha a legjobb tejből 10—12 litert felhasználunk arra, hogy egy liter habtejszint állítsunk elő, mely habtejszin egy teljesen fölösleges fényüzési czikk.

A tiltó rendelet folytán 10.000 liter tej szabadul fel, mely eddigelé a fogyasztó közönségtől elvonatott.“ Ennyit a wieni ujságból.

59-ik ábra. A bejei kastély egy részlete.

Mivel ma már a wieniek kénytelenek ezentul a »mélange«-t hab nélkül fogyasztani, van némi reményünk, hogy a már május hó 6-án kiadott miniszteri rendelet talán nálunk is végrehajthatóvá válik.

Budapest székesfőváros fogyasztó közönsége némi örömmel fogadta a tej maximalására vonatkozó rendelkezést, életbeléptése után néhány nappal azonban azt tapasztalta, hogy nehezebb tejhez jutni, mint a rendelet életbelépte előtt. Különösen a budapesti millimárik hoznak kevesebb tejet forgalomba. Ennek oka abban keresendő, hogy a budapesti és környékbeli tejnagykereskedők, a kiktől a millimárik a tejet veszik — oly millimári ma már nem igen van, a ki a saját tehénének tejét méri ki — kevesebb tejet bocsátanak rendelkezésükre, mert a kávéházaktól 40 f-t kapnak 1 liter tejjért, a millimáriktól azonban csak 36 f-t. A tejkereskedőnek tehát ma az érdeke, hogy több tejet juttasson a kávéházaknak, mert ez több jövedelmet biztosít.

A millimári ezen kisebb tejmennyiség mellett ma csak 40 fillért kérhet 1 liter tejjért, holott a rendelet életbelépte előtt 44—48 fillért is kért és kapott, végül azok a millimárik, kik közeli falvakból hoztak eddig tejet Budapestre, ezt ma a Budapest mellett fekvő nagyközségekben adják el 40 f-en felül is, mert a maximális rendelet ott érvénynyel nem bír.

Ezen három körülmény érthetővé teszi, miért látunk ma Budapesten kevesebb millimárit és miért jut kevesebb tej közvetlenül a fogyasztóhoz és több tej a kávéházaknak.

Közgazdasági szempontból is igen hátrányos ez a tejhíány, hiszen a külföldről drága pénzen behozott sűrített (kondenz) tejet vesz a közönség,

pedig ma az érdekünk, hogy a pénz lehetőleg az országban maradjon.

Hogy mennyi a Budapestre behozott kondenz tej, erre nézve ma még, sajnós, adatok nem állanak rendelkezésemre.

A székesfőváros tanácsa július hó végével a fent említett belügyminiszteri rendelet végrehajtására egy kiegészítő rendeletet adott ki a pasztörözött és egyéb különleges tejfélék forgalomba hozatalának korlátozása és a legmagasabb árak megállapítása tárgyában. Ezen rendelet, mely f. évi augusztus hó 10-én lépett életbe, a pasztörözött tej maximális zsirtartalmát 3,6%-ban állapítja meg, a literenkinti maximális árat pedig 48 f-ben. Gyógytej, mely a rendesnél kevesebb kazeintartalommal bír, literenkint maximálisan 70 f-ért hozható forgalomba. Ugy a pasztörözött, valamint a gyógytej forgalmazására jogosított vállalatok a Budapesti Központi Tejcsarnok-Szövetkezet és a Budapesti Általános Tejcsarnok. Ezen két különleges tejfélésegből a vállalatok a napi összforgalmuknak csak 3%-át hozhatják forgalomba.

A rendelet életbelépett augusztus 10-én és augusztus 15-ike óta Budapesten pasztörözött tej nem kapható, mert a vállalatok a mai viszonyok mellett az előirt 3,6 %-nyi zsirtartalomért szavatolni nem tudnak.

Igen üdvös intézkedése a rendeletnek végül, hogy a kóser tej forgalomba hozható, de legmagasabb ára a teljes tej árát meg nem haladhatja; ezzel egy igen kellemetlen visszaélés szünt meg.

Mindezek dacára a budapesti tejellátás, mely sajnós, rendes viszonyok között sem volt elsőrendű, jelenleg sok bajjal küzd. Különösen elszomorító jelenség az, hogy a tejhíányban szenvedő fogyasztók hamisítatlan jó tejhez nagyon nehezen tudnak jutni.

Az augusztus végén tartott váratlan tejtüszítések alkalmával a vett tejminták 80%-a kamisítottnak bizonyult.

A főváros helyzete igen nehéz, mert különösen a mai állapotok mellett nincs módjában minden nap az összes tejeiket megvizsgáltatni; ezen a téren pedig egy igen radikális eljárásra volna szükség, mely drákói szigorral lenne végrehajtható.

Előreláthatólag és dacára annak, hogy a tejtermelők, a mai viszonyokat véve alapul, még elég jutányosan tudnak korpához jutni, a helyzet az ősz folyamán alig fog javulni, sőt természetesen kevesebb lesz a tej.

Ezen kevés tejet most oda kellene juttatni, a hol arra tényleg szükség van, vagyis a kisgyermekes családokhoz.

Ma nem hazafias gondolkozásu eljárás, a tejet a fiatal nemzedékek előtt a kávéházakban tejszinhab alakjában elfogyasztani.

A kávéházak által igénybevehető tejmennyiséget megfelelő módon kontingentálni kellene és az így felszabaduló tejmennyiséget akár tejcsarnokokban, akár fűszerüzletekben a közönség rendelkezésére bocsátani. Ezenkívül számottevő tejmennyiség szabadulna fel, ha a tejszin és tejszinhab előállítását és forgalomba hozatalát tiltó rendelkezés életbe lépne.

A Budapesten mutatkozó tejhíány kisebb-nagyobb mértékben a vidéki városokban is tapasztalható.

Nem szabad szem előtt téveszteni senkinek, sem a termelőnek, sem a tejkereskedőnek, sem a fogyasztó közönségnek, hogy a tej ma a legszükségesebb élelmiczi, mely nélkül kis gyermekeinket, kikre a hazának a jövőben fokozott mértékben lesz szüksége, felnevelni nem tudjuk. Tartózkodjék ennél fogva mindenki, a kiből csak egy kis hazafias érzés is van, a tej mesterséges drágításától, a tejhamisítástól és a tejpazarlástól. A hirdelen meggazdagodás iránti vágyat, mely különösen a háboru óta sok ember lelkében vert gyökeret, kapcsoljuk ki a tejkérdésnél a jövő nemzedék érdekében. Tudom, hogy sokan ezen kívánságomat naivságnak tartják és ezen írott malaszt fölött nevetnek. De reményleni kívánom, hogy lesznek igaz jó hazafiak is, kik a tejkérdés fontosságát átérzik és odahatnak, hogy a tej forgalomba hozatalával üzőtt mindennemű visszaélések megszűnjenek.

Kérdések és feleletek.

Kérdés. Csikóbetegségek.

Két drb 2½ éves csikót vettem, mindkettő ke-
hül, az egyiknek az álla is tele van mirigyvel, a
másiké nem; mit kell használni, hogy a csikók
kehe minél gyengébb lefolyásu legyen? Az egyik
pedig folyton a farkát dörgöli, úgy hogy már a
szőr nagy része lekopott róla, mit kellene hasz-
nálni ezen viselkedése ellen; egyéb testrészt
nem vakarja, csak a farkát s egyes helyeken a
farok sebes is. Ezen kérdéseimre szives feleletét
várja R. A.

Felelet. Kaptár préselt szalmából című
kérdésre.

Kérdésttevőnek igaza van, tényleg készítenek
keretes kaptárakat préselt szalmából, sőt gyé-
kényből is. Ezeket gyakorlatból is ismerem s azt
mondhatom, több a hátrányos oldaluk, mint az
a csekély előny, a mellyel dicsekedhetnek. Tény,
hogy a szalma erősen hygroszkopikus s a párá-
kat magába szedi, azonban tapasztalásból mond-
hatom, hogy egy erős méhcsalád úgy bekeni már
az első évben a kaptár falát propolissal, hogy
annak minden vízelnyelőképesége megszűnik.
Tessék csak egy régi szalmakast megnézni, mi-
lyen alaposan ki van az kenve. Ugyanígy néznek
ki a szalmakaptárak is. A szalmakaptárak nagy
hibája, hogy nem tartósak. Az idő viszontagsága
hamarosan tönkreteszi őket. Tehát okvetlen be-
kell őket deszkaburkolattal vonni, így pedig sem-
mivel sem olcsóbbak a deszkakaptáraknál, hisz
a szalma ma meglehetősen magas áron kél el.
Könnyen vetemednek. Sohasem tökéletesen
pontosak. E mellett uri tanyát, kényelmes buvó-
helyet biztosítanak a molyepkéknél. Az egerek
és a harkályok nagy kárt tesznek bennük. Ma-
radjunk tehát a deszkakaptáraknál. Ha megle-
hetősen tágas felsőkijárókat alkalmazunk, semmi
okunk nem lesz a panaszra. Nem lesz se lucok,
se penész a kaptárban s a deszkakaptárak egy
emberöltön át használhatók s csinosabbak is a
szalmakaptáraknál. Balogh Bálint.

HIREK.

Gyászhir. Sötér Kálmán, az Országos Ma-
gyar Méhészeti Egyesület alelnöke, a magyar
méhészek nesztora Koroson nyolcvanhat éves
korában meghalt. Azelhunyt egész életét a méhé-
szet fölvirágoztatásának szentelte s célja eléré-
sére gyakorlati és tudományos munkásságot
fejtett ki. A méh és világa című kétkötetes
műve a magyar méhészeti szakirodalom legjele-
sebb terméke.

Személyi hir. A földművelésügyi miniszter
a m. kir. állami ménésbirtok és a gödöllői m.
kir. koronauradalom gazdasági tisztviselőinek
létszámában Zábráczy Imre okleveles gazdát
segélydíjas m. kir. gazdasági gyakornokká kine-
vezte.

A dán lókitiltási tilalom. Kopenhágából
jelentik, hogy a ló és ménestulajdonosok képví-
selői Odensében gyűlést tartottak, a melyen a
lókitiltási tilalom részleges felfüggesztése ügyé-
ben állást foglaltak. A gyűlésen megjelentek
tulnyomó többsége azon a véleményen volt,
hogy a kiviteli tilalmat legalább is részlegesen,
a mezőgazdasági és a lótenyésztés érdekeinek
minden károsodása nélkül fel lehetne függesz-
teni. Ennek megfelelően elhatározták, hogy a
kormányt felkéri, hogy a kiviteli tilalmat leg-
alább is a herélt lovakra vonatkozólag függesz-
sék fel.

Az állatállomány kiméltése. Zólyom
vármegye alispánja a tenyészállat pusztítás meg-
gátlására tudvalevően nem csupán azt rendelte
el, hogy a községi előljáróságok azokat az álla-
tokat, a melyeket a tulajdonosok eladásra szán-
tak, előzetes bejelentés alapján összeírják és
csakis az előzetesen bejelentett és összeírt álla-
tokra adjanak ki marhaleveleket, hanem a mar-
hakupeczkodást is megrendszabályozta. Tekin-
tetül ugyanis arra, hogy a marhakupeczkedés a
vármegyében, valamint az egész országban na-
gyon elszaporodott és a tapasztalat azt bizo-
nyítja, hogy a veszedelmes üzérkedést, az árak
nagyértékű fölhajtását és az állatállomány
pusztítását leginkább a hivatástalan kupeczek
okozzák, az elsőfokú hatóságok az olyanokat, a
kik rendszeresen állatkereskedéssel nem fog-
lalkoznak, a marhakereskedéstől tiltsák el s az
állatvásárlást csak olyanoknak engedjék meg, a
kik már hosszabb idő óta rendszeresen foglal-
koznak állatkereskedéssel s mint rendszeres ál-
latkereskedők magukat kellőképpen igazolják.
Továbbá, a tényleges szükségletükre bevásá-
rolni kívánó gazdáknak, hizlalóknak, mészáro-
soknak és henteseknek. Feltétlenül megtiltja az
alispáni rendelet végül a háború tartamára a
marhakupeczek által házról-házra járva való vá-
sárlást. Ezt csupán a mészárosoknak és hente-
seknek engedik meg.

A huskéréshez. Berlinből írják, hogy
a berlini mészáros ipartestület folyó hó 15-én
tartott üléséből a következő határozatot intézte
a porosz földművelésügyi miniszterhez: „A ser-
tesek ára a berlini piacon oly nagyra emelked-
ett, hogy szinte lehetetlen már sertéshúst és
sertéshusipari termékeket a legkisebb haszon-
nal is eladni. Elsőrendű zsirsertes már hosz-
szabb idő óta nem kerül a vásárra. A többi fel-
hajtásra kerülő árúért olyan árakat kell fizetni,
a melyek egyáltalában nincsenek arányban a
sertések tényleges értékével. Éppen ezért és a
közélemezés érdekében sürgősen szükséges,
hogy ezen a visszas helyzetben a megfelelő kor-
mányintézkedésekkel javítsanak és az élőárú
árát megállapítsák.»

Tenyészbika árverés Bábólnán. A bábólnai m. kir.
ménésbirtok tisztavéri simmentháli tenyészetéből
25 darab tuberkulózisra nem reaeált tenyészbika
október 12-ikén Bábólnán nyilvános szóbeli árve-
résen el fog adni. A ménésbirtok igazgatósága
előzetes bejelentésre az ácsi vagy a nagyigmándi
vasúti állomásra kocsit küld. Az eladásra kerülő
bikák részletes leírását, valamint az árverési felté-
teleket a t. l. m. z. j. jegyzék a földművelésügyi mi-

nisterium X. főosztályánál és a bábólnai ménés
birtok igazgatóságánál ingyen kapható.

**A tej felhasználása szájj- és köröm-
fájás esetén.** A mai tejtermelési viszonyok
idején sok oldalról felmerül az a kérdés, szá-
bad-e szájj- és körömfájással fertőzött tehén-
állományból az egészséges tehenektől fejt tejet
közfogyasztásra, vagy pedig forralva a gazda-
ságban felhasználni. Illetékes forrásból nyert
értesülés szerint ez a kérdés így döntendő el:
Az állategészségügyi törvény 79. §-a értelmé-
ben szájj- és körömfájásban beteg tehenek tejt
forgalomba hozni, vagy felhasználni tilos és az
e törvény végrehajtását szabályozó rendelet
221. §-a arra kötelezi a hatóságokat, hogy az
ilyen tej megsemmisítéséről gondoskodjanak. Ez
az intézkedés csak a valóban beteg tehenekre
vonatkozik s nem egyuttal a fertőzött állomá-
nyokban lévő egészséges tehenek tejére. Mint-
hogy a gyakorlatban az említett tilalom alkalmá-
zása tekintetében kétségek merültek föl, a m.
kir. földművelésügyi minisztérium 1890 július
5-én 34373. sz. a. kelt rendeletében kimondotta,
hogy abban az esetben, ha a szájj- és körömfá-
jással fertőzött istállóból, vagy csordából az ösz-
szes beteg állatok eltávolítottak és a tulajdonos
ezt a helyi hatóságnak bejelentette, a megmaradt
egészséges állatok teje szabadon értékesíthető,
illetve elszállítható. Olyan istállóból viszont,
melyben csak egy beteg állat is van, a tej nem
kerülhet fogyasztásra, vagy feldolgozásra.

A takarmánykérdéshez. A Német Mezőgazdasági
Társaságban legújabbán a különböző mezőgazdasági
ágak háborus helyzetével foglalkoztak. Igen érde-
kes előadást tartottak a 1914—1915. háborus év-
ben az állattakarmányozás és állathizálás terén
születet tapasztalatokról. A felsorolt adatokból tisztán
kivilágított, hogy Németország mezőgazdasága
minden nehézség nélkül alkalmazkodott a változott
viszonyokhoz, hogy közel másfél milliárd értékű
takarmány híján is változatlanul meg tudta tar-
tani Németország egész vágómarhaállományát. A
külföldről importált takarmányanyag értéke a béke
idején közel 1½ milliárd márkára rug. Ennek be-
hozataláról természetesen a háború alatt szó sem
lehetett, azonban Németország vágómarhaállomá-
nyát ennek ellenére sem kellett csökkenteni, mert
a mezőgazdaság nagy alkalmazkodó képessége, pá-
rosulva a fejlett vegyipar vívmányaival, a föld
minden termékét takarmánnyá dolgozta fel és a
rossz termés ellenére is megakadályozta a depoko-
rációt. A mezőgazdaság a föld minden termékét,
a mely máskor semmire sem szolgált, hasznosította
a maga céljaira. Megállapítható, hogy a háborút
megelőzőleg a német mezőgazdaság nem igen fog-
lalkozott a takarmányanyagok termelésével és a
külföldi áruból fedezte szükségleteit. A háború
azonban megtanította a gazdákat az összes lehető
takarmányanyagok felhasználására. A takarmány-
hiány következtében a legeltetésnek az eddiginél
jóval nagyobb szerepe jutott. A legeltetés egészen
az első hóig bátran folytatható és lovak, vágó-
marhák és sertések részére egyaránt alkalmas.
Részben ennek is köszönhető, hogy a lovak mun-
kabrása a zab hiánya ellenére sem csökkent, hogy
a vágómarhaállomány hiánytalanul megmaradt és
hogy a sertésenyésztés folytatása sem fog nehé-
zségekbe ütközni. Végül megállapítja, hogy az idei
várható rekord burgonyatermés mellett a takarmá-
nyozás kérdése elintézettnek tekinthető. Mindezek-
ből látjuk, hogy az importra szoruló Németország
szervezettségének erejénél fogva sokkal kevésbé
érezte meg a takarmányhiányt, mint a termelő
Magyarország.

Az állati betegségek összegezése
szeptember hó 19-én.

A betegség neve	Összesen		A múlt heti állapot- hoz képest			
	közösség	udvar	t	b	b	kevesebb
Lépfene	112	132	—	—	13	8
Veszettség	354	372	—	—	12	13
Takonykór	42	57	6	12	—	—
Ragados szájj- és kö- römfájás	913	7409	—	—	81	539
Juhhimlő	7	9	1	1	—	—
Ivarszervi hólyagos kiütés	3	32	—	—	—	—
Rühkór	287	579	—	—	4	27
Bivalyvész	56	112	2	—	—	—
Sertésorbánóz	96	315	—	—	7	22
Sertésorbanóz	536	2748	2	100	—	—

A sertésenyésztés fenntartása. Ma a
husinséges időkben a sertésenyésztésre felet-
tebb sulyt kell vetnünk. Nyáron a zöldtakarmá-
nyozás és a legeltetés igen megkönnyíti a ser-
tésenyésztést. Az abraktakarmányok hiányánál
fogva csak a szoptatók koczák és az egészen
fiatal malaczkok táplálása ütközik csak némi ne-
hézségbe. A szarvasmarhaállomány bő zöld
takarmányozás mellett hibján is ellehet. Az
abraktakarmányok meglevő kicsi készletét, te-
hát a tenyészsertések számára felhasználhatjuk.
A szoptatók koczák számára a lenmagpogácsa,
buzakorpa, babdara, takarmánycukor, rizsta-
karmányliszt, tejgazdasági származékok igen al-
kalmas takarmányfélék.

Ha nem rendelkezünk a fiatal malaczkok szá-
mára alkalmas abrakkal a szoptatási időt na-
gyobbítani kell. Az anyatej huzamos ideig pó-
tolja a fehérje bőviben levő takarmányféléket.
A fiatal állatok részére alkalmas takarmányfé-
lék a vérliszt, árpadara, tej és tejgazdasági hul-
ladékok. A fiatal állatokat, már jókor rá kell
szoktatnunk a zöldtakarmányozásra, erre leg-
alkalmasabb mód, hogy minél előbb kicsapjuk
a legelőre. Nagyobb malaczkok, süldők tisztán
zöldtakarmányon is tarthatók, nem hiznak ugyan
meg, de jól növekednek. Az így elkészített álla-
tok utóbb jól takarmányozva, aránylag rövid
idő alatt vágóhidra alkalmasakká válnak.

— a.

TEJET

évi kötés mellett, azonnali vagy ké-
sőbbi szállításra legmagasabb árban
és minden mennyiségben vásárol bu-
dapesti nagy vállalat. Megkeresések
az „Állattenyésztés és Tejgazdasági
Lapok” kiadóhivatalába küldendők.

